1 ఎస్.సి.ఆర్ సుప్రీం కోర్టు నివేదికలు 749

డాక్టర్ జాఫర్ అలీ షా మరియు ఇతరులు

వర్సెస్

ఎవాక్యూ ప్రాపర్టీ అసిస్టెంట్ కస్టోడియన్, ఝాన్సీ మరియు ఇతరులు

(బి.పి.సిన్హా, సి.జె., ఎస్.కె.దాస్, ఎ.కె.సర్కార్,
ఎన్.రాజ్ అగోపాల అయ్యంగార్ మరియు జె.ఆర్.ముధోల్కర్, జె.జె.)

నిర్వాసితుల ఆస్తుల ప్రకటన - నోటీసు ఇవ్వకుండా చేయగలిగితే - నిర్వాసితుల ఆస్తుల నిర్వహణ చట్టం, 1950 (31 ఆఫ్ 1950), సెక్షన్ 7 - నిర్వాసితుల (పరిహారం మరియు పునరావాసం) చట్టం, 1954 (44 ఆఫ్ 1954), 12- భారత రాజ్యాంగం, ఆర్టికల్ 19(1) (ఎఫ్).

నిర్వాసితుల ఆస్తుల కస్టోడియన్ రెండు ఇళ్లు నిర్వాసిత ఆస్తులు అని డిక్లరేషన్ ఇచ్చారు. అడ్మినిస్ట్రేషన్ ఆఫ్ ఎవాక్యూ ప్రాపర్టీ యాక్ట్ 1950 లోని సెక్షన్ 7 ప్రకారం ఇద్దరు వ్యక్తులను యజమానులుగా ప్రకటించాలని నోటీసులు జారీ చేసింది. వీరంతా హాజరు కాకపోవడంతో విచారణకు హాజరయ్యారు. పిటిషనర్లు ఇళ్లలో కొన్ని వాటాలకు అర్హులని పేర్కొన్నారు. చట్టంలోని సెక్షన్ 7 ప్రకారం వారికి ఏనాడూ నోటీసులు ఇవ్వలేదని, వారిని నిర్వాసితులుగా ప్రకటించలేదన్నారు. పిటిషనర్లలో ఒకరు ఈ చట్టం కింద కస్టోడియన్-జనరల్కు అప్పీల్ దాఖలు చేశారు, దీనిని కాలపరిమితితో కొట్టివేశారు. దీంతో పిటిషనర్లు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 32 ప్రకారం తమకు అన్యాయంగా ఇళ్లల్లో వాటాలు కోల్పోతున్నారని పిటిషన్ దాఖలు చేశారు.

చట్టంలోని సెక్షన్ 7 ప్రకారం పిటిషనర్లకు ఎలాంటి నోటీసులు జారీ చేయకపోవడంతో ఇళ్లలో వారి వాటాలు నిర్వాసితుల ఆస్తులుగా మారలేదని, కస్టోడియన్ కు కట్టబెట్టలేదని పేర్కొంది. అప్పీల్ దాఖలు చేసిన పిటిషనర్ ఆ హక్కులకు సంబంధించి ఎలాంటి ప్రశ్నను నిర్ణయించనందున సభల్లో తన హక్కులను కోల్పోలేదు, కానీ నిర్దేశిత సమయం కంటే ఎక్కువ దాఖలు చేశారనే ఏకైక కారణంతో దానిని

తోసిపుచ్చారు. డిక్లరేషన్ ఫలితంగా జరిగిన ప్రొసీడింగ్ లో తాను భాగస్వామిని కానందున ఆయన విజ్ఞప్తి చేయలేదు.

నిర్వాసితుల (పరిహారం, పునరావాసం) చట్టం 1954 లోని సెక్షన్ 12 ఒక వ్యక్తి ఆస్తిపై హక్కులను మాత్రమే ప్రభావితం చేస్తుంది. ఆ సెక్షన్ కింద జారీ చేసిన నోటిఫికేషన్ వల్ల పిటిషనర్లను నిర్వాసితులుగా ప్రకటించనందున ఇళ్లల్లో వారి హక్కులను కాలరాసే ప్రభావం లేకపోలేదు.

ఇబ్రహీం అబూబకర్ వర్సెస్ టెక్. చాంద్ డోల్వానీ, [1953] ఎస్.సి.ఆర్. 691, ని రిఫర్ చేశారు.

అసలు పరిధి: 1959 నాటి రిట్ పిటిషన్ నెంబరు 96.

ప్రాథమిక హక్కుల అమలు కోసం భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 32 కింద పిటిషన్.

పిటిషనర్ల తరఫున ఎస్ షౌకత్ హుస్సేన్, పీసీ అగర్వాల్ వాదనలు వినిపించారు .

ఎన్.ఎస్.బింద్రా, ఆర్.హెచ్.ధేబర్, టి.ఎం.సేన్ ప్రతివాదుల కోసం.

1961, ఏప్రిల్ 4. ఈ మేరకు జస్టిస్ సర్కార్ తీర్పు వెలువరించారు .రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 19 (1) (ఎఫ్) హామీ ఇచ్చిన ఆస్తిని కలిగి ఉండటానికి ప్రాథమిక హక్కును ఉల్లంఘించడాన్ని ప్రశ్నిస్తూ దాఖలైన పిటిషన్ ఇది. అడ్మినిస్ట్రేషన్ ఆఫ్ ఎవాక్యూ ప్రాపర్టీ యాక్ట్ 1950 ప్రకారం రెండు ఇళ్లను నిర్వాసితుల ఆస్తులుగా ప్రకటిస్తూ జారీ చేసిన ఉత్తర్వుల నుంచి ఇది ఉద్భవించింది.

ఇంతకీ ఏం జరిగిందంటే. 1951 సెప్టెంబర్ లో నుస్రత్ అలీ, ఫతే అలీలకు చట్టంలోని సెక్షన్ 7 కింద రెండు నోటీసులు జారీ చేసి, వారిని నిర్వాసితులుగా ఎందుకు ప్రకటించకూడదో, వివాదంలో ఉన్న రెండు ఇళ్లు కావడంతో వారి ఆస్తులను నిర్వాసితుల ఆస్తులుగా ఎందుకు ప్రకటించకూడదో తెలియజేయాలని కోరారు. ఈ ఇద్దరు వ్యక్తులు ఎవరూ హాజరు కాకపోవడంతో 1952 జనవరి 10 న

నుస్రత్ అలీ, ఫతే అలీ నిర్వాసితులని, ఇళ్లు నిర్వాసితులేనని కస్టోడియన్ డిక్లరేషన్ ఇచ్చారు. అలా ప్రకటించగానే చట్టంలోని సెక్షన్ 8 ప్రకారం ఆ ఇళ్లను కస్టోడియన్ కు కట్టబెట్టి, వాటిని స్వాధీనం చేసుకున్నారు. ఈ గృహాలు ఖదీమ్ అలీ అనే వ్యక్తి యొక్క ఆస్తి, అతను ఎన్నడూ నిర్వాసితులుగా ప్రకటించబడలేదు మరియు 1950 అక్టోబరు 1 న లేదా సుమారుగా మరణించాడు, ముగ్గురు కుమారులు మరియు ఐదుగురు కుమార్తెలను విడిచిపెట్టారు, తరువాత వారికి కొన్ని వాటాలలో హక్కు లభించింది. నుస్రత్ అలీ, ఫతే అలీలు ఖదీమ్ అలీ కుమారులు. పిటిషనర్లలో ఆయన మరో కుమారుడు, ఇద్దరు కుమార్తెలు ఉన్నారు. సెక్షన్ 7 కింద వారికి ఏనాడూ నోటీసులు జారీ చేయలేదని, వారిని నిర్వాసితులుగా ప్రకటించలేదన్నారు. ఈ వాస్తవాలు వివాదంలో లేవు.

కస్టోడియన్ చర్యతో ఇళ్లలో తమ హక్కులను అన్యాయంగా కోల్పోయారని పిటిషనర్లు వాదిస్తున్నారు. చాలా కాలంగా ఇళ్లకు సంబంధించి ఈ చట్టం కింద తీసుకున్న చర్యల గురించి తమకు తెలియదని, కస్టోడియన్ ఆదేశాల గురించి తెలియగానే తమ హక్కులను పరిరక్షించేందుకు అనేక చర్యలు తీసుకున్నా ఫలితం లేకుండా పోయిందని వారు వాపోతున్నారు.

జనవరి 10, 1952 నాటి ఉత్తర్వులకు వ్యతిరేకంగా పిటిషనర్లందరి తరఫున పురుష పిటిషనర్ కస్టోడియన్ జనరల్ కు అప్పీల్ చేయడం అటువంటి చర్యల్లో ఒకటిగా కనిపిస్తుంది. ఈ అప్పీలు తిరస్కరణకు గురికావడంతో వారు ప్రస్తుత పిటిషన్ ద్వారా ఈ హైకోర్టును ఆశ్రయించారు.

రెండు సభల ఆస్తులను పూర్తిగా ప్రకటించి, వాటిలో పిటిషనర్ల హక్కులను హరించే హక్కు కస్టోడియన్ కు ఉందా అనేది ప్రశ్న. చట్టంలోని సెక్షన్ 7 కింద ఆ వ్యక్తికి మొదట నోటీసు ఇవ్వకపోతే ఏ వ్యక్తి యొక్క ఆస్తిని నిర్వాసిత ఆస్తిగా ప్రకటించలేమని బాగా స్థాపించబడింది మరియు వివాదాస్పదం

కాదు: ఇబ్రహీం అబూబకర్ వర్సెస్ టెక్ చంద్ డోల్వానీ (1) చూడండి. పిటిషనర్లకు అలాంటి నోటీసులు జారీ చేయలేదని అంగీకరించారు. అందువలన ఇళ్ళపట్ల వారి ఆసక్తి కస్టోడియన్ కు ఉండేది కాదు.

మహిళా పిటిషనర్లకు సంబంధించినంత వరకు చట్టంలోని సెక్షన్ 7 కింద ఇచ్చిన ఉత్తర్వుల వల్ల వారి ప్రయోజనాలు ఏ విధంగానూ దెబ్బతినవని ప్రతివాదుల తరఫు న్యాయవాది, నిర్వాసితుల ఆస్తులకు సంబంధించిన అధికారులు అంగీకరిస్తున్నారు. అయితే 1952 జనవరి 10 నాటి ఉత్తర్వులకు వ్యతిరేకంగా పురుష పిటిషనర్ జాఫర్ అలీ కస్టోడియన్ జనరల్ కు అప్పీలు దాఖలు చేశారని, అప్పీలును కొట్టివేస్తూ జారీ చేసిన ఉత్తర్వుకు తాను వ్యక్తిగతంగా కట్టుబడి ఉన్నానని, ఆ ఉత్తర్వు పాక్షిక న్యాయపరమైన నిర్ణయమని ఆయన వాదించారు. అందువల్ల ఆయన ఈ పిటిషన్ ను కొనసాగించలేరని అంటున్నారు.

ఈ వాదన బాగా పునాదిగా మేము భావించడం లేదు. వివాదంలో ఉన్న ఈ వ్యవహారంలో జాఫర్ అలీ భాగస్వామి కాదు. తయారు చేశారు. ఖచ్చితంగా చెప్పాలంటే ఆ ఉత్తర్వుకు వ్యతిరేకంగా ఆయన అప్పీలు చేయడం లేదా అవసరం లేదు. ఆ తర్వాత కూడా జాఫర్ అలీకి ఇళ్లపై ఉన్న హక్కుపై ఎలాంటి నిర్ణయం తీసుకోకపోగా, నిర్ణీత గడువుకు మించి దాఖలు చేశారనే ఏకైక కారణంతో దాన్ని కొట్టివేశారు. ఇళ్ళలో జాఫర్ అలీ యొక్క హక్కుకు భంగం కలిగించే ఏ వాస్తవం గురించి కస్టోడియన్-జనరల్ ఎటువంటి న్యాయపరమైన నిర్ణయం తీసుకోలేదు. అంగీకరించినట్లుగా, జఫర్ అలీకి తగిన నోటీసు ఇవ్వకుండా ఇళ్లలో అతని వాటాను కస్టోడియన్ కు అప్పగించలేకపోతే, జాఫర్ అలీ అప్పీలు దాఖలు చేసినందున పరిస్థితి ఎలా భిన్నంగా ఉంటుందో మనం అర్థం చేసుకోలేము, ఎందుకంటే అది కాలపరిమితిగా కొట్టివేయబడింది మరియు అతను ఎప్పుడూ దాఖలు చేయనవసరం లేదు. జనవరి 10,

1952 నాటి ఉత్తర్వు, సభలో జాఫర్ అలీ వాటాకు సంబంధించినంతవరకు అధికార పరిధి లేనిది, అప్పీలు చేసినప్పటికీ అది అలాగే ఉంది.

మా అభిప్రాయం ప్రకారం, పిటిషన్లో చేసిన వాదనకు అప్పీల్ సమాధానం ఇవ్వదు. సెక్షన్-7 కింద పిటిషనర్లకు ఎలాంటి నోటీసులు జారీ కాకపోవడంతో ఉభయ సభలపై వారి ఆసక్తి కస్టోడియన్కు చిక్కలేదు. పిటిషనర్ల ఆస్తులను హరించివేసే విషయంలో కస్టోడియన్ చర్యలను సమర్థించలేం.

నిర్వాసితుల (పరిహారం, పునరావాసం) చట్టం 1954 ప్రకారం ఇప్పటికే ఆస్తులను స్వాధీనం చేసుకున్నామని, అందువల్ల పిటిషనర్లకు వాటిపై ఎలాంటి హక్కు లేదని ప్రతివాదుల తరఫున వాదించారు. ఈ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 లోని సబ్ సెక్షన్ (2) ప్రకారం 'సబ్ సెక్షన్ (1) కింద నోటిఫికేషన్ వెలువడిన తర్వాత నోటిఫికేషన్ లో పేర్కొన్న నిర్వాసితుల ఆస్తిలో హక్కు, టైటిల్, ఆసక్తిని నోటిఫికేషన్ ప్రచురించిన తేదీ నుంచి రద్దు చేసి, నిర్వాసితుల ఆస్తి పూర్తిగా కేంద్ర ప్రభుత్వానికి చెందుతుంది. ఈ సెక్షన్ లో పేర్కొన్న నోటిఫికేషన్ జారీ చేసినట్లు చెబుతున్నారు. ఈ సెక్షన్ పిటిషనర్ల హక్కులకు భంగం కలిగించదని తెలుస్తోంది. పిటిషనర్లు అంగీకరించిన వాస్తవాల ఆధారంగా నిర్వాసితుల హక్కులను మాత్రమే ఇది ప్రభావితం చేస్తుంది.

పిటిషనర్ జాఫర్ అలీ తన తండ్రి ఇళ్లలో తనకు లభించిన వాటా కంటే ఎక్కువ వాటా ఇస్తూ వీలునామా రాసి వదిలేశారని పేర్కొన్నారు. ఈ విషయంలో వీలునామా ప్రకారం ఆయన హక్కులు ఏమైనా ఉంటే వాటి గురించి మేం పట్టించుకోం, వాటి గురించి ఏమీ చెప్పం.

ఫలితంగా సంబంధిత ఆస్తులపై పిటిషనర్ల హక్కులకు భంగం వాటిల్లేలా 1952 జనవరి 10 న ఇచ్చిన ఉత్తర్వులను కొట్టివేస్తున్నాం. ఖర్చులకు సంబంధించి ఆర్డర్ ఉండదు.

పిటిషన్ కు అనుమతి..